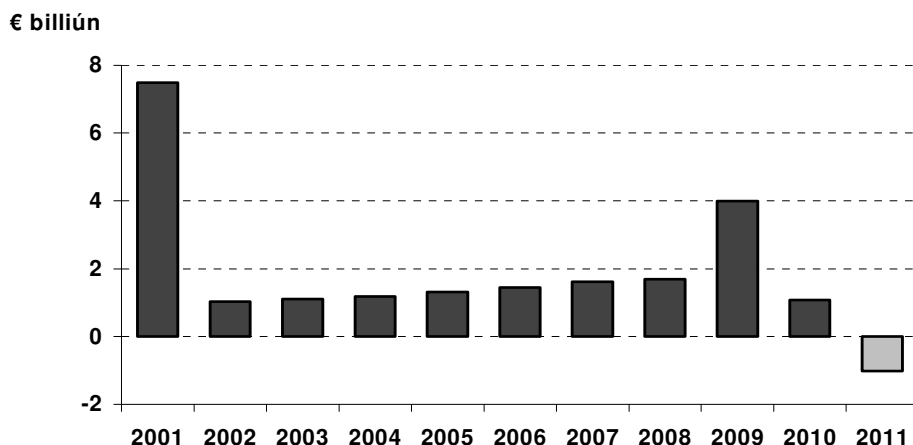

4 An Cúlchiste Náisiúnta Pinsean

- 4.1** Bunaíodh an Cúlchiste Náisiúnta Pinsean (NPRF nó an Ciste) sa bhliain 2001 agus é de chuspóir aige ciste airgid a sholáthar chun freastal a dhéanamh ar chuid de chostais na bpinsean leasa shóisialaigh agus seirbhíse poiblí sa todhchaí. Bunaíodh Coimisiún neamhspleách an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean (an Coimisiún) chun an NPRF a rialú agus a bhainistiú. Áirítear na nithe seo a leanas i measc fheidhmeanna an Choimisiúin:
- straitéis infheistíochta a chinneadh don Chiste, an straitéis sin a chur i bhfeidhm agus sócmhainní an Chiste a rialú, a bhainistiú agus a infheistiú de réir straitéis infheistíochta an Chiste
 - bainisteoirí agus coimeádaithe infheistíochta a cheapadh don Chiste.
- 4.2** Leis an Acht um Chúlchiste Náisiúnta Pinsean 2000 (an tAcht), ceanglaítear ar an gCoimisiún bainisteoir a cheapadh ar tríd a fheidhmíonn an Coimisiún a fheidhmeanna agus a bhféadann an Coimisiún feidhmeanna a tharmligean chuige. Rinneadh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (NTMA) a cheapadh mar bhainisteoir sa bhliain 2001 go ceann tréimhse 10 mbliana agus athcheapadh í le ceadú ón Aire Airgeadais sa bhliain 2011 go ceann tréimhse cúig bliana. Mar bhainisteoir ar an gCiste, faigheann NTMA seirbhísí lena n-áirítear sainbhainisteoirí infheistíochta, bainisteoirí trasdula agus an coimeádaí domhanda chun feidhmeanna áirithe a chur i grích thar ceann an Choimisiúin.
- 4.3** Sa chaibidil seo, déantar athbhreithniú ar na nithe seo a leanas:
- an t-athrú luacha sa NPRF sa bhliain 2011 agus
 - íocaíochtaí as seirbhísí bainisteora trasdula arna soláthar ag ceann amháin de na bainisteoirí a cheap NTMA chun leachtú a dhéanamh ar shócmhainní NPRF le linn athstruchtúrú a dhéanamh ar phunann i rith na bliana 2011.

Ranníocaí leis an gCiste

- 4.4** De réir an Achta, is é atá sa ranníoc bliantúil Státchiste leis an gCiste ná 1% den Olltáirgeacht Náisiúnta. I rith na bliana 2009, ranníocadh €3 billiún leis an gCiste chun athchaipitliú a dhéanamh ar Bank of Ireland agus ar Allied Irish Banks. I rith na mblianta 2009 agus 2010, rinneadh luach iomlán €2.1 billiún de shócmhainní ciste pinsin de chuid sé ollscoil agus de chuid deich gcomhlacht stát-tionscanta neamhthráchtála a aistriú chuig NTMA Trí na híocaíochta sin ina raibh €5.1 billiún íocadh as an maoiniúcháin i ndáil le ranníoc an Státchiste leis an gCiste do na blianta ó 2009 go 2011. Sa bhliain 2011, ar threoir a fháil ón Aire, d'aistrigh an Coimisiún €1 billiún ón gCiste chuig an Státchiste. Leis an Acht um Fhorais Chreidmheasa (Cobhsúchán) 2010, foráiltear go bhféadfaidh an tAire a ordú nach n-íocfar aon ranníoc isteach sa Chiste sa bhliain 2012 ná sa bhliain 2013.
- 4.5** I bhFíor 4.1, leagtar amach na ranníocaí isteach sa Chiste, agus na haistarraingtí amach as an gCiste, ón tráth a bunaíodh é, lena n-áirítear sócmhainní a aistríodh ó scéimeanna pinsin.

Fíor 4.1 Ranníocaí Státhchiste isteach sa NPRF/Aistarraingtí amach as an NPRF 2001 go 2011

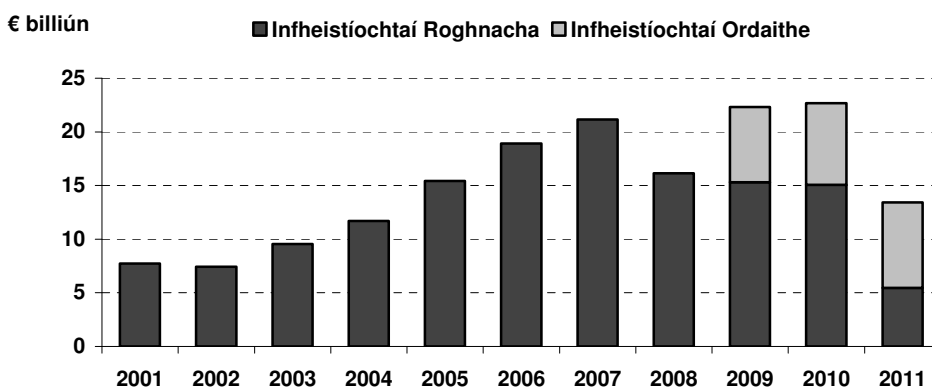
Foinse: Ráitis Airgeadais an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean

Luach an NPRF

4.6 Sealbhaíonn an NPRF dhá chineál infheistíochtaí mar a leanas:

- Infheistíochtaí roghnacha ar tríothu a dhéanann an Coimisiún infheistíochtaí a rialú agus a bhainistiú de réir bheartas infheistíochta an NPRF mar a mhínítear san Acht agus de réir straitéise infheistíochta arna cinneadh ag an gCoimisiún.
- Infheistíochtaí ordaithe ar tríothu a fhéadfaidh an tAire a ordú don Choimisiún infheistíocht a dhéanamh i bhforais chreidmheasa nó eisiúintí scaireanna sna forais sin a fhrithghealladh.¹ Féadfaidh an tAire freisin ordú a thabhairt don Choimisiún maidir le bainistiú agus diúscairt aon infheistíochtaí den sórt sin.

4.7 Tá luach an Chiste don tréimhse 2001 go 2011 leagtha amach i bhFíor 4.2.

Fíor 4.2 Luach agus comhdhéanamh an NPRF ag deireadh bliana ó 2001 go 2011

Foinse: Ráitis Airgeadais an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean

Nóta: Rinneadh airgead tirim a aistriú ó na hinfeistíochtaí roghnacha chun fáil infheistíochtaí ordaithe a mhaoiniú mar a leanas: 2009 - €4 billiún; 2010 - €3.7 billiún; 2011 - €10 billiún.

1 Rinneadh na cumhachtaí sin a thabhairt don Aire san Acht um Infheistíocht an Chisteáin Náisiúnta Pinsean agus Forálacha Ilghnéitheacha 2009.

- 4.8** Ba é a bhí i luach an NPRF ar an 31 Nollaig 2011 ná €13.4 billiún. Bhí sé sin comhdhéanta d'infheistíochtaí roghnacha €5.4 billiún agus d'infheistíochtaí ordaithe €8.0 billiún, arna luacháil ar bhonn luacha chóir. I bhFíor 4.3 leagtar amach an t-athrú sa NPRF don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2011.

Fíor 4.3 Athrú ar Luach an NPRF 2010 agus 2011

	2010	2011
	€m	€m
Luach an NPRF ar an 1 Eanáir	22,336	22,687
Athruithe sa bhliain		
Sócmhainní a aistríodh ó scéimeanna pinsin	1,079	1
Ioncam agus gnóchain ó infheistíochtaí roghnacha	1,824	181
Ioncam ó infheistíochtaí ordaithe	1,192	469
Cailteanas ar infheistíochtaí ordaithe	(3,721)	(8,903)
Cánachas agus costais riaracháin	(23)	(2)
Aistarraingt ag an Stáitchiste	—	(1,018)
Luach an NPRF ar an 31 Nollaig	22,687	13,415
Ina n-áirítear		
▪ infheistíochtaí roghnacha	15,060	5,453
▪ infheistíochtaí ordaithe	7,627	7,962

Foinse: An Cúlchiste Náisiúnta Pinsean

- 4.9** Ag deireadh na bliana 2010, ba é a bhí i luach na punainne roghnaí ná €15.06 billiún. I bhFeabhra agus in Aibreán 2011, d'eisigh an tAire ordacháin chuig an gCoimisiún €10 billiún san iomlán a shealbhú in airgead tirim nó in ionstraimí fiachais.² Luaigh an tAire gurbh é ba chuspóir leis na hordacháin ná ranníoc beartaithe €10 billiún ón NPRF le clár tacaíochta airgeadais AE/CAI d'Éirinn a éascú.
- 4.10** De bhun na n-ordachán sin ón Aire, rinne an Coimisiún sócmhainní as a phunann roghnach, ina raibh luach €5.5 billiún, a leachtú i Márta 2011 agus rinne sé luach €4.5 billiún díobh a leachtú in Aibreán 2011. Tar éis na n-idirbheart sin, ba é a bhí i luach na punainne roghnaí ná €5.32 billiún. Bhí méadú tagtha air sin faoi dheireadh na bliana 2011 go suim €5.45 billiún. Thuill an phunann roghnach fáltas 2.1% sa bhliain 2011.

Infheistíochtaí i mBainc

- 4.11** I mí Iúil 2011, de réir ordachán ón Aire, rinne an Coimisiún na €10 billiún a bailíodh ó dhiúscairt sócmhainní sa phunann roghnach a infheistiú i Allied Irish Banks plc (AIB) agus i Bank of Ireland.

² Ba cheanglas é go ndéanadh rialtais de chuid réigiún an euro ionstraimí den sórt sin a eisiúint nó a ráthú agus go mbeadh rátáil AA nó níos fearr acu mar aon le haibíocht sa bhliain 2012.

- 4.12** Ba é a bhí san infheistíocht iomlán sa dá bhanc, lena n-áirítear athinfheistiú díbhinní a fuarthas i bhfoirm gnáthscaireanna sa tréimhse 2009 go 2011, agus tar éis scaireanna i Bank of Ireland a dhiúscairt, na €20.59 billiún. Faoi dheireadh na bliana 2011, bhí luach na n-infheistíochtaí tar éis titim go €7.96 billiún. Amhail an 31 Nollaig 2011, bhí 59% (2010: 34%) d'acmhainní an NPRF á úsáid chun bainc Éireannacha a athchaipitiú. Tá na príomhghníomhaíochtaí i dtaca le hinfeistíochtaí an Chiste leagtha amach i bhFíor 4.4.

Fíor 4.4 Achoimre ar Infheistíochtaí NPRF i Bank of Ireland agus i Allied Irish Banks plc

Dáta	Príomhghníomhaíochtaí infheistíochta	Costas
	Bank of Ireland	€m
Márta 2009	Scaireanna tosaíochta	3,500
Feabhra 2010	Díbhinn ar thosaíocht a íocadh ina gnáthscaireanna	250
Aibreán 2010	Luach €1.66 billiún de scaireanna tosaíochta a chomhshó ina ghnáthscaireanna	—
Iúil 2011	Gnáthscaireanna a cheannach ^a	1,229
Iúil 2011	Gnáthscaireanna a dhíol ^b	(1,052)
	Infheistíocht iomlán de réir costais amhail mí na Nollag 2011	3,927
	Allied Irish Banks plc	
Márta 2009	Scaireanna tosaíochta	3,500
Bealtaine 2010	Díbhinn ar scaireanna tosaíochta a íocadh ina gnáthscaireanna	280
Nollaig 2010	Gnáthscaireanna ^c	3,818
Aibreán 2011	Scaireanna neamhvótála inchomhshóite a chomhshó ina ngnáthscaireanna	-
Bealtaine/Iúil 2011	Díbhinn ar scaireanna tosaíochta a íocadh ina gnáthscaireanna	289
Iúil 2011	Gnáthscaireanna a cheannach	5,000
Iúil 2011	Ranníoc caipitiúil	3,771
	Infheistíocht iomlán de réir costais amhail mí na Nollag 2011	16,658

Foinse: An Cúlchiste Náisiúnta Pinsean

Nótaí: a Is é seo an méid glan ar fhrithghealladh agus ar tháillí eile a fuair an NPRF.

b Is é seo méid na bhfáltas roimh sular íoc an NPRF na táillí idirbhirte.

c Rinneadh 675 mhilliún gnáthscair agus 10,489 scair neamhvótála inchomhshóite a fháil i mí na Nollag 2010. Ba é a bhí sa ghlanmhéid airgid thirim a infheistíodh ná €3,700 milliún tar éis €118 milliún a fháil in airgead tirim ó tháillí agus ó dhíol barántas cothromais (féach Fíor 4.5).

- 4.13** Ag deireadh na bliana 2010, shealbhaigh NPRF 36% de na gnáthscaireanna i Bank of Ireland. Sa bhliain 2011, rinne an Coimisiún, tar éis ordachán a fháil ón Aire, eisiúint ceart ag Bank of Ireland a fhrithghealladh agus ghlac sé leis na cearta a ghabh le scairshealbhaíocht na heisiúna seo ar chostas iomlán €1.23 billiún (10 cent in aghaidh na scaire), rud a d'fhág gurbh é a bhí ina infheistíocht iomlán i Bank of Ireland ná €4.98 billiún. Tar éis na hinfeistíochta, shealbhaigh an NPRF corradh beag le 15 billiún gnáthscair i Bank of Ireland ar mheánchostas 20.9 cent an ceann.

- 4.14** Ar an 24 Iúil 2011, d'ordaigh an tAire don Choimisiún cuid dá scairshealbhaíocht i Bank of Ireland a dhíol, tar éis na heisiúna ceart, le grúpa scairshealbhóirí institiúideacha ar phraghas €1,052 mhilliún. Rinneadh na glanfáltais ón díol, a raibh suim €1,018 milliún ann tar éis costais €34 mhilliún a asbhaint, a tharchur chuig an Státhchiste ar ordú ón Aire. Tar éis na diúscairthe, shealbhaigh an NPRF 15.1% den ghnáth-scairchaipiteal i Bank of Ireland.

- 4.15** Ag deireadh na bliana 2010, shealbhaigh an NPRF 49.9% de na gnáthscaireanna in AIB chomh maith le 10.5 billiún scair neamhvótála inchomhshóite a comhshódh ina ngnáthscaireanna i mí Aibreáin 2011. Mar thoradh air sin, mhéadaigh sé a shealbhaíocht gnáthscaireanna ó 49.9% go 92.8%.
- 4.16** I mBealtaine agus in Iúil 2011, rinne AIB an díbhinn a bhí dlite ar scaireanna tosaíochta an Chiste a íoc i bhfoirm gnáthscaireanna agus fuair an NPRF os cionn 1.2 billiún gnáthscair. Áiríodh pionós sa mhéid sin mar gheall ar íocaíocht a dhéanamh mar go raibh an díbhinn iomlán iníoctha i mBealtaine. Ba é a bhí i luach na scaireanna a eisíodh ná €289 milliún.
- 4.17** I mí Iúil 2011, rinne an Coimisiún, ar ordachán a fháil ón Aire, €5 billiún eile a infheistiú trí 500 billiún gnáthscair a cheannach ar phraghas €0.01 in aghaidh na scaire agus rinne sé ranníoc caipitiúil €3.77 billiún freisin. Níor thug an ranníoc sin teidíocht don NPRF aon scaireanna a fháil in AIB. Tar éis an idirbhirt sin, ba é a bhí i sealbhaíocht NPRF ná 512.6 billiún scair, rud a d'fhág gurbh ionann an tsealbhaíocht agus 99.8% de ghnáth-scairchaipiteal AIB.

An Fáltas ó Infheistíochtaí

- 4.18** I rith na mblianta 2009, 2010 agus 2011, fuair an NPRF ioncam agus gnóchain rud beag faoi bhun €1.8 billiún óna infheistíocht sna forais, ar suim í sin a bhí comhdhéanta d'eilimintí airgid agus neamhairgid, mar atá leagtha amach i bhFíor 4.5. Ba é a bhí i méid na bhfáltas airgid ná €936 mhilliún.

Fíor 4.5 Ioncam agus Gnóchain ó Infheistíochtaí 2009 go 2011

Ioncam agus gnóchain	Bank of Ireland	Allied Irish Banks	Iomlán
	€m	€m	€m
Táillí idirbhirt	94.2	95.9	190.1
Cealú barántas scaireanna tosaíochta ^a	478.9	52.5	531.4
<i>Díbhinní ar Scaireanna Tosaíochta</i>			
- a íocadh i bhfoirm gnáthscaireanna	250.4	569.0	819.4
- a íocadh in airgead tirim	214.4	—	214.4
Iomlán	1,037.9	717.4	1,755.3

Nóta: a Eisíodh sa bhliain 2009 in éineacht le ceannach scaireanna tosaíochta.

- 4.19** Sa chéad leath den bhliain 2012, fuair an NPRF díbhinní ar a scaireanna tosaíochta mar a leanas:
- Ar an 20 Feabhra 2012, d'íoc Bank of Ireland díbhinn a bhí dlite agus arb é €188.3 milliún a luach in airgead tirim.
 - Ar an 14 Bealtaine 2012, d'íoc AIB an díbhinn a bhí dlite (€280 milliún) agus íocadh í i bhfoirm gnáthscaireanna. Ar bhonn mhargadhluach 7.7 cent in aghaidh na scaire, fuair an NPRF corradh beag le 3.6 billiún scair.

Luacháil na nInfheistíochtaí Ordaithe

- 4.20** Ina ráitis airgeadais don bhliain dar chríoch an 31 Nollaig 2009, ar ordachán a fháil ón Aire, rinne an Coimisiún luacháil de réir costais ar na hinfeistíochtaí ordaithe. Ón 31 Nollaig 2010 ar aghaidh, tar éis ordachán athbhreithnithe a iarraidh ar an Aire agus tar éis an t-ordachán sin a fháil, rinne an Coimisiún luacháil ar na hinfeistíochtaí ordaithe de réir luacha chóir i gcomhréir le prionsabail chuntasaíochta a nglactar leo i gcoitinne in Éirinn (GAAP).
- 4.21** Ós rud é nach ndéantar na scaireanna tosaíochta a shealbhaítear mar chuid de na hinfeistíochtaí ordaithe a lua ar an margadh (neamhliostaithe agus gan trádáil iontu), rinne NTMA, thar ceann an Choimisiúin, Goodbody Corporate Finance a fhostú chun comhairle neamhspleách luachála a sholáthar ar luach cóir shealbhaíocht NPRF amhail an 31 Nollaig 2011. Mar thoradh ar an luacháil sin, léirigh ráitis airgeadais an Chiste an méid seo a leanas:
- Tháinig méadú beag ar luach na scaireanna tosaíochta i Bank of Ireland i rith na bliana 2011 go suim €1.47 billiún (2010: €1.46 billiún). Tá sé sin thart ar 20% faoi bhun a luacha an tráth a fuarthas iad sa bhliain 2009.
 - Tháinig méadú ar luach na scaireanna tosaíochta in AIB ar méadú thart ar 8% a bhí ann go €2.22 billiún (2010: €2.05 billiún), is é sin, thart ar 37% faoi bhun a luacha an tráth a fuarthas iad sa bhliain 2009.
- 4.22** Is é atá i luach cóir gnáthscaireanna de ghnáth ná an margadhphraghas scoir ar an malartán príomha nó ar an margadh príomha ina ndéantar iad a lua. I gcás ghnáthscaireanna Bank of Ireland, glacadh leis gurbh é a bhí sa mhargadhphraghas ar an 31 Nollaig 2011 ná luach cóir na scaireanna.³
- 4.23** Ós rud é go sealbhaíonn NPRF beagnach na scaireanna go léir in AIB, chinn an Coimisiún nach bhfuil margadhphraghas na scaireanna eile ina tháscaire iontaofa ar luach cóir mar gheall ar an leibhéal íseal scaireanna a thrádáiltear. Dá dhroim sin, i gcás na sealbhaíochta i ngnáthscaireanna BAÉ ag deireadh na bliana, bhí an measúnú ar luach cóir bunaithe ar chomhairle neamhspleách luachála, arna soláthar ag Goodbody agus a bhí bunaithe ar GAAP agus ar dá réir a thángthas ar chonclúid gurbh ionann a luach cóir agus 0.76 cent in aghaidh na scaire.
- 4.24** Ag deireadh na bliana 2011, bhí beagnach €20.6 billiún infheistithe ag an NPRF sa dá bhanc glan ar na fáltais ó dhiúscairt scaireanna i Bank of Ireland (féach Fíor 4.6). Ar an dáta sin
- bhí luach na n-infheistíochtaí rud beag faoi bhun €8 billiún – titim corradh beag le €12.6 billiún sa luach
 - ba é a bhí san ioncam, sna gnóchain agus sna fáltais a fuair an NPRF ó dhíol barántas ná suim iomlán €1,755 mhilliún.

3 Faoi dheireadh Mheitheamh 2012, bhí luach na ngnáthscaireanna i Bank of Ireland tar éis méadú 22% ó 8.2 cent go 10.0 cent.

Fíor 4.6 Infheistíochtaí Ordaithe NPRF – Achoimre amhail ar an 31 Nollaig 2011

	Bank of Ireland	Allied Irish Banks plc	Iomlán
	€m	€m	€m
Infheistíocht de réir costais	4,979	16,658	21,637
Diúscairtí	(1,052)	—	(1,052)
Glanchostas infheistíochta	3,927	16,658	20,585
Luacháil scaireanna	1,843	6,119	7,962
<i>Titim i luach go dtí an 31 Nollaig 2011</i>	<i>2,084</i>	<i>10,539</i>	<i>12,623</i>
Ioncam, gnóchain agus díol barántas	1,038	717	1,755
<i>Glantitim i luach go dtí an 31 Nollaig 2011</i>	<i>1,046</i>	<i>9,822</i>	<i>10,868</i>

Foinse: An Cúlchiste Náisiúnta Pinsean

Conclúidí – Luach an NPRF

- 4.25** Ba é a bhí i luacháil an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean (NPRF) ag deireadh na bliana 2011 ná €13.4 billiún – is é sin, laghdú €9.3 billiún (41%) i gcomparáid le luacháil 2010. Tharla €1 billiún den laghdú mar gheall ar aistarraingt airgid ón gCiste ag an Aire.
- 4.26** Ag deireadh na bliana 2011, shealbhaigh an NPRF 41% dá shócmhainní ina phunann roghnach. Is iad sin na hinfeistíochtaí atá á rialú agus á mbainistiú ag an gCoimisiún de réir beartais infheistíochta arna mhíniú san Acht agus de réir straitéise arna cinneadh ag an gCoimisiún e féin. Rinneadh iarmhéid na sócmhainní a infheistiú i bhforais airgeadais Éireannacha de réir ordachán ón Aire Airgeadais. Thuill an phunann roghnach fáiltas 2.1% sa bhliain 2011.
- 4.27** Ba é a bhí san fhorbairt ba mhó sa bhliain 2011 ná aistriú €10 billiún ón bpunann roghnach i gcomhair tuilleadh infheistíochta a dhéanamh i Allied Irish Banks agus I Bank of Ireland. Bhí an t-aistriú sin ina chuid de chlár tacaíochta airgeadais AE/CAI d'Éirinn.
- 4.28** Tar éis na hinfeistíochta sin sa bhliain 2011, agus tar éis luach €1 billiún de scaireanna i Bank of Ireland a dhiúscairt (ar diúscairt í a ndearnadh na fáiltas uaithe a íoc leis an Státchiste), bhí suim iomlán €20.6 billiún infheistithe ag an NPRF sa dá bhanc. Áirítear san infheistíocht luach €0.8 de dhíbhinní a fuarthas ina scaireanna sa dá bhanc. Faoi dheireadh na bliana 2011, bhí luach na hinfeistíochta tar éis titim 61% go dtí suim rud beag faoi bhun €8 billiún. Nuair a dhéantar ioncam, gnóchain agus díol barántas, ar fiú €1,755 mhilliún iad, a chur san aireamh, is é atá sa ghlan-díluacháil ná €10.9 billiún nó 53% den infheistíocht.

Íocaíocht as Seirbhísí Bainisteora Trasdula

- 4.29** Déanann NTMA, thar ceann an Coimisiúin agus ina cháil mar bhainisteoir an Chiste, raon soláthróirí seirbhíse a cheapadh chun sócmhainní an Chiste a bhainistiú agus chun idirbhearta riachtanacha a dhéanamh. Tá léiriú ar na príomhsheirbhísí le fáil i bhFíor 4.7.
- 4.30** Sa bhliain 2007, chruthaigh NTMA painéal trí bhainisteoir trasdula tar éis comórtas tairisceana a seoladh faoi rialacha an AE maidir le fáil seirbhísí agus earraí agus a oibríodh faoi chreat-chomhaontú. Nuair is gá dó trasdul a chur i gcrích, seolann sé comórtas shrianta tairisceana ina n-iarrtar ar na gnólachtaí atá ar an bpainéal bainisteoirí trasdula tairiscint a dhéanamh.

Trasdul Uimhir 14

- 4.31** De réir mar a cheanglaítear faoi Chlár Tacaíochta Airgeadais AE/CAI d'Éirinn 2010 agus tar éis ordacháin a bheith faighte ón Aire, rinne an Coimisiún bearta chun a chur faoi deara luach €10 billiún de shócmhainní de chuid an Chiste a chur ar fáil go réidh lena infheistiú nuair a gheofaí tuilleadh ordachán ón Aire. Bhí sé beartaithe ag an gCoimisiún a chuid acmhainní airgid thirim a úsáid chun íoc as a ghealltanais ach bhí luach thart ar €6.8 billiún de shócmhainní eile ag teastáil lena leachtú thar raon aicmí sócmhainne.
- 4.32** I mí na Nollag 2010, tar éis comórtas shrianta tairisceana, bhronn NTMA conarthaí ar dhá ghnólacht as an bpainéal bainisteoirí trasdula chun bainistíocht a dhéanamh ar an trasdul (trasdul uimhir 14) thar a cheann. Bronnadh conradh trasdula amháin ar State Street Bank Europe Ltd (SSBE) atá lonnaithe i Londain chun sócmhainní a dhiúscairt ar tháille bhainistíochta a bhí bunaithe ar luach na sócmhainní a diúscaíodh.⁴ Ní raibh aon chúiteamh eile, seachas costais mhalairte coigríche áirithe, le hÍoc le SSBE.⁵
- 4.33** Idir Feabhra agus Bealtaine na bliana 2011, rinne SSBE luach €7.4 billiún de shócmhainní NPRF a dhiúscairt agus ba é a bhí sa táille a bhí iníoctha faoin gconradh ná €698,000.

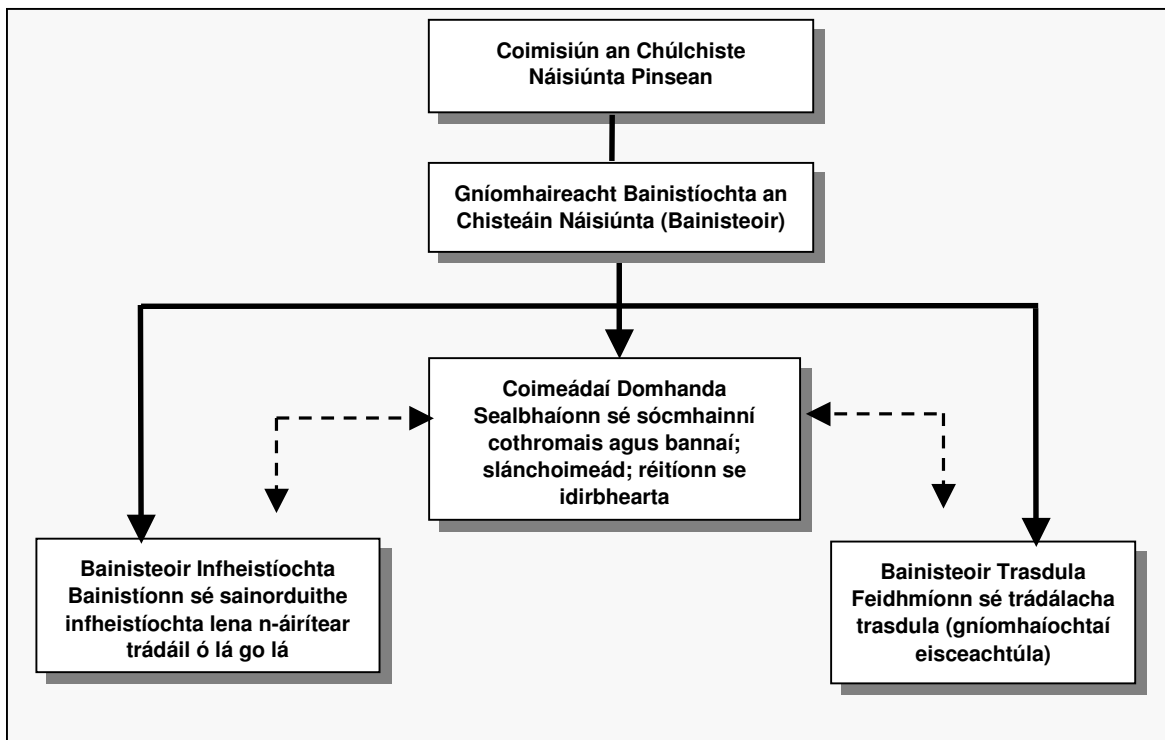
Muirir bhreise ar thrasdul uimhir 14

- 4.34** I mí Dheireadh Fómhair 2011, tháinig NTMA ar an eolas, trí thuairiscí sna meáin chumarsáide, go raibh beirt fheidhmeannach shinsearacha, a raibh duine amháin díobh lonnaithe sa Ríocht Aontaithe agus a raibh duine eile díobh lonnaithe sna Stáit Aontaithe, tar éis scor de bheith ar fhoireann trasdula SSBE. D'iarr NTMA tuilleadh faisnéise ar SSBE.
- 4.35** Mar fhreagra, scríobh SSBE chuig NTMA ar an 12 Deireadh Fómhair 2011, á mhíniú dó go raibh aisíoc tugtha aige do chliant sa Ríocht Aontaithe tar éis coimisiún a chur i bhfeidhm nár aontaíodh go sainráite leis an gcliant, go raibh bearta cuí inmheánacha déanta aige mar chosaint ar aon teagmhas eile den chineál sin agus go raibh athbhreithniú cuimsitheach á dhéanamh aige ar an líon beag idirbheart eile san Eoraip níos luaithe sa bhliain 2011 inar aontaigh sé táille bhainistíochta, agus an táille sin amháin, a chur i bhfeidhm. Bhí trasdul 14 an NPRF i measc na n-idirbheart a bhí á n-athbhreithniú.
- 4.36** Ar an 28 Deireadh Fómhair 2011, scríobh NTMA chuig SSBE á chur in iúl dó, i bhfianaise athbhreithniú leanúnach SSBE ar idirbhearta eile, go raibh SSBE á chur ar fionraí aige ón bpainéal bainisteoirí trasdula. Tá an fhionraí sin i bhfeidhm i gcónaí.

4 1.65 bonnphointe (0.0165%) i gcás luach an chuid is mó de na sócmhainní agus 1.25 bonnphointe (0.0125%) i gcás luach an chuid eile.

5 Tá State Street Bank Europe Ltd (SSBE) údaraithe agus á rialáil ag Údarás Seirbhísí Airgeadais na Ríochta Aontaithe.

Fíor 4.7 Seirbhísí a bhfuil Conarthaí i bhfeidhm ag NTMA ina leith chun Bainistíocht a dhéanamh ar Chothromais agus ar Bhannaí Liostaithe^a

Ról an choimeádaí dhomhanda

Déanann an coimeádaí urrúis agus sócmhainní eile ar leis an gCiste iad a shlánchoimeád. De bhreis air sin tá feidhmeanna eile ag an gcoimeádaí domhanda lena n-áirítear réiteach idirbheart, bailiú ioncaim agus díbhinní ó shócmhainní lena n-áirítear comhshó fáltas in airgeadra coigríche, éileamh a dhéanamh ar aisíocaíochtaí cánach, bainistiú airgid thirim, luacháil laethúil urrús agus sonraí a sholáthar chun tacú le feidhmeanna cuntasáíochta agus feidhmeanna tomhaiste feidhmíochta an Chiste.

Ról an bhainisteora infheistíochta

Roinntear leithdháileadh sócmhainní straitéiseacha an Chiste chun críocha infheistíochta i roinnt mandáidí infheistíochta de réir cineál (e.g. gnáthscaireanna) agus de réir na láithreach geografáí (e.g. an Eoraip). Cuirtear bainistiú na mandáidí sin amach chuig sain-institiúidí bainistithe infheistíochta (bainisteoirí infheistíochta). Déanann bainisteoirí infheistíochta bainistiú ar phunainn, trádáil laethúil ina measc, laistigh de threoirlínte agus paraiméadair arna leagan síos ag an gCoimisiún. Bhí seirbhísí 11 bhainisteoir infheistíochta á n-úsáid ag an gCiste faoi dheireadh 201.

Ról an bhainisteora trasdula

Baineann trasdul le hathstruchtúrú phunann an Chiste, rud a dhéantar de ghnáth nuair a aistrítear bainistiú infheistíochta chuig gnólachtaí nua, nuair a tharlaíonn athrú ar an straitéis leithroinnte sócmhainní nó nuair a tharlaíonn instealladh mór isteach sa phunann roghnach, nó aistarraingtí móra amach as, ar nithe iad is cúis le gá le trádáil shuntasach i margaí liostaithe. Fostaíonn an Ciste bainisteoirí trasdula chun urrúis atá ag teastáil nó atá á ndiúscairt a cheannach nó a dhíol thar cheann an Chiste. Féachann bainisteoir trasdula leis na costais a ghabhann le tionchar margaidh a íoslaghdú trí thráthú cúramach a dhéanamh i ndáil le trádálacha a fheidhmiú. De bhreis air sin, déanann an bainisteoir trasdula comhordú ar na rannphairtíthe éagsúla lena mbaineann lena n-áirítear bainisteoirí infheistíochta, an coimeádaí domhanda agus GBCN. Is é is cuspóir don socrú, dá bhrí sin, ná a chumasú bainistíocht rianúil a dhéanamh ar rioscaí margaidh, ar rioscaí oibríochta agus ar chostais a thabhaítear.

Nóta: a Tá sócmhainní áirithe de chuid an Chiste ann nach ndéantar bainistíocht orthu trí na socrúithe a leagtar amach i bhFíor 4.7 lena n-áirítear maoin, cothromas príobháideach, tráchtearraí agus infheistíochtaí ciste fhálaithe ar nithe iad sin a ndéanann tríú páirtí bainistíocht orthu, mar aon le hairgead tirim agus roinnt banna-shócmhainní ar nithe iad sin a ndéanann GBCN bainistíocht orthu.

- 4.37** Ar an 14 Samhain 2011, scríobh SSBE chuig NTMA arís á rá go raibh sé chinneadh déanta aige, tar éis athbhreithniú a dhéanamh, go ndearnadh coimisiún nach raibh aon chomhaontú conartha ann ina leith a chur i bhfeidhm maidir le hidirbhearta NPRF i dtrasdul uimhir 14. I mí na Nollag 2011, d'íoc SSBE €2.65 milliún le NPRF, is é sin, meastachán SSBE ar mhéid comhlán na suimeanna breise a cuireadh i bhfeidhm.
- 4.38** I mí Eanáir 2012, chuir SSBE in iúl do NTMA go ndearnadh táillí nach raibh comhréireach lena socruithe conartha agus nach raibh trédhearcach i súile na gcliant a mhuirearú ar líon beag cliant eile dá gcuid sa Ríocht Aontaithe. D'fhostaigh SSBE PwC Boston chun athbhreithniú neamhspleách a dhéanamh ar na táillí, ar an gcoimisiún agus ar na raonta dífríochta a muirearaíodh i leith thrasdul uimhir 14 agus modheolaíocht a d'aontaigh PwC le NTMA á húsáid. I Márta 2012, thuairiscigh PwC go raibh athríomhaireacht déanta acu ar na muirir agus gur chinn siad gurbh é a bhí sa mhéid a bhí le híoc ag SSBE ná €2.61 milliún, is é sin, suim a bhí rud beag níos ísle ná an t-aisíoc a bhí íoctha le NPRF. Aontaíodh roimh ré le SSBE nach mbeadh ar NPRF aon aisíocaíocht a dhéanamh in imthosca den sórt sin.

Bonn Trádála

- 4.39** San aighneacht tairisceana a rinne SSBE maidir le trasdul uimhir 14, luaigh SSBE go ngníomhódh sé mar ghníomhaire do NPRF i ndáil le trádáil chothromais. Luaigh NTMA gurbh ionann trádáil ghníomhaireachta, seachas trádáil mar phríomhaí, agus gné thar a bheith tábhachtach le linn dó measúnú a dhéanamh ar aighneacht tairisceana SSBE agus gur rannchuidigh sé sin leis an scór deiridh a fuair sé sa mheasúnú tairisceana. (Féach Fíor 4.8 chun mínithe a fháil ar na boinn trádála.) I mí Iúil 2012, áfach, scríobh SSBE chuig NTMA á thuairisciú go raibh sé cinnte aige, mar thoradh ar athbhreithniú leantach ar idirbhearta a rinneadh sna blianta 2010 agus 2011, gur ghníomhaigh se mar 'príomhaí saor ó riosca' i dtaca le leachtú scaireanna áirithe de chuid NTMA i dtrasdul uimhir 14, rud a bheadh neamhréireach lena dhualgais mar ghníomhaire de chuid NTMA, agus go raibh brabús thart ar \$787,000 déanta aige ar na hidirbhearta gan glacadh le haon riosca cailteanais. Thairg SSBE an méid sin a aisíoc.⁶
- 4.40** Ar an 21 Lúnasa 2012, scríobh NTMA chuig SSBE á rá gur cinneadh, tar éis an t-ábhar a athbhreithniú, go nglacadh an Coimisiún le tairiscint SSBE chun aisíoc \$787,279 a thabhairt ach sin faoi réir na tuisceana nárbh ionann glacadh leis an íocaíocht agus réiteach iomlán críochnaitheach i leith an méid a bhí dlite do NPRF agus gan dochar dá cheart ar imscrúdú iomlán faoin ábhar chun an méid a bhí dlite a dhainiú, ar imscrúdú é a dhéanfadh gnólacht gairmiúil neamhspleách agus a n-íocfadh SSBE as. Ar an 24 Lúnasa 2012, d'íoc SSBE an méid sin ina iomláine leis an gCiste.

Trasdulta Roimhe Seo

- 4.41** Chuir NTMA faoi deara 16 thrasdul a chur i gcrích faoin gcreat-chomhaontú. Roimhe sin, bhí SSBE bainteach le dhá thrasdul eile de chuid NPRF (uimhreacha 3 agus 4), a ndearnadh an dá cheann acu sa bhliain 2009 agus, i bhfianaise na taithí ar thrasdul uimhir 14, d'iarr NTMA ar SSBE athbhreithniú a dhéanamh ar na trasdulta sin.
- 4.42** Ar an 23 Feabhra 2012, fuair NTMA litir fianaithe ó SSBE á rá go raibh athbhreithniú déanta ag a roinn comhlíontachta ar an dá thrasdul agus nach raibh aon saincheisteanna aimsithe faoi cheachtar trasdul. Tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar na sonraí tacaíochta trádála a bhain leis na trasdulta, scríobh NTMA chuig SSBE ar an 21 Lúnasa 2012 chun saincheist a ardú maidir le conclúidí athbhreithniú SSBE a mhéid a bhain le trasdul uimhir 4. Tá an t-ábhar á phlé fós.

⁶ Is ionann na brabúis \$787,000 agus suim thart ar €630,000 amhail Lúnasa 2012.

- 4.43** Scríobh NTMA chuig bainisteoirí eile trasdula a bhfuil conarthaí acu chun gníomhú thar ceann NPRF á iarraidh orthu a dhaingniú nach ndearnadh aon choimisiúin neamhúdaraithe a chur i bhfeidhm le linn aon trasdulta a bhí á mbainistiú thar ceann NPRF.

Tuairisciú don Rialtóir Iomchuí

- 4.44** Is é Údarás Seirbhísí Airgeadais na Ríochta Aontaithe (FSA) príomhrialtóir SSBE. Luaigh NTMA gur iarr an Coimisiún, ar an 29 Meitheamh 2012, go gcuirí FSA ar an eolas faoin ábhar seo cé nach raibh aon oibleagáid dhlíthiúil nó rialála ar NTMA ná ar an gCoimisiún na saincheisteanna muirearúcháin a d'éirigh i ndáil leis na déileálacha le SSBE a chur in iúl do FSA. Rinne NTMA amhlaidh ar an 7 Lúnasa 2012. Chuir SSBE in iúl do NTMA i scríbhinn ar an 26 Eanáir 2012 go raibh fógra tugtha aige do FSA faoin tsaincheist.

Fíor 4.8 Roinnt Téarmaí maidir le Trádáil Sócmhainní

Trádáil mar Phríomhaí

Tarlaíonn trádáil mar phríomhaí (dá ngairtear trádáil dílseánaigh freisin) nuair a thrádálann foras airgeadais nó bróicéir (gnólacht trádála) ar a chuntas féin seachas thar ceann custaiméara.

Trádáil Ghníomhaireachta

Tarlaíonn trádáil ghníomhaireachta nuair a thrádálann an gnólacht trádála thar ceann cliaint agus nuair a rialaítear an trádáil le téarmaí an chomhaontaithe conartha idir an cliant agus an gnólacht trádála.

Tá riosca ann sa mhéid go bhféadfadh coimhlint leasanna a bheith ann i gcás ina ndéanann cuideachta thrádála trádáil dílseánaigh a chur i gcrích agus, freisin, go ngníomhaíonn sí mar ghníomhaire do chliant rud a fhágann go ndéantar gnóchain ar ceart go bhfabhróidís don chliant a leithroint, ina ionad sin, chun sochair don chuideachta thrádála.

Easnamh maidir le Cur i bhFeidhm

Is é atá sa ghnáthchleachtas margaidh ná go ndéantar feidhmíocht bainisteora trasdula a thomhas de réir 'an t-easnamh maidir le cur i bhfeidhm' atá ann mar thoradh na hoibre. Déantar é a ríomh trí thomhas a dhéanamh ar an difríocht idir feidhmíocht an bhainisteora trasdula le linn punann trasdula a dhiúscairt thar thréimhse ama agus an méid a bhainí amach go hipitéiseach dá ndéanfaí an phunann a dhíol ar an toirt. Is ionann easnamh maidir le cur i bhfeidhm agus costas "foriomlán" na trádála agus cuimsítear ann costais raoin difríochta tairisceana/iarrtha, tionchar margaidh (e.g. an tionchar ar an bpraghas a ghabhann le punann mhór a dhiúscairt) agus costais shainraite (e.g. cánacha agus coimisiúin).

Déantar an t-easnamh maidir le cur i bhfeidhm a mheas roimh gach trasdul agus sloinntear é mar mheastachán sonrath (mar shampla 20 bonnphointe, 0.2%) in einaacht le diall caighdeánach (mar shampla móide nó lúide 50 bonnphointe, +/-0.5%).

Is ionann diall caighdeánach an easnamh maidir le cur i bhfeidhm agus an ghnáth-inathraitheacht a mbítear ag súil léi sa toradh i gcomparáid leis an meastachán lárnach réamhthrádála agus de bharr an riosca a éiríonn as dálaí éiginnte margaidh. Measfaí gur 'gnáth-thoradh' é aon toradh laistigh den raon móide nó lúide aon diall caighdeánach ón meastachán réamhthrádála.

Dea-Fheidhmiú

Baineann dea-fheidhmiú le hoibleagáid an bhróicéara an trádáil is fearr a fháil do chustaiméir agus aird á tabhairt ar phraghas, ar chostais, ar luas an fheidhmithe, ar réiteach agus ar aon fhachtóirí iomchuí eile.

Rialuithe ar Thrasdul

4.45 Luaigh NTMA go ndéanann sé na rioscaí bunúsacha a éiríonn i ndáil le trasdulta a bhainistiú mar a leanas:

- trí eagraíochtaí rialáilte de chineál mórscaála substaintiúil a úsáid mar bhainisteoirí trasdula
- trí théarmaí diana conartha a aontú leis na bainisteoirí trasdula, lena n-áirítear an cumas chun iniúchóirí a fhostú chun leabhair, cuntais agus ráitis eile airgeadais an bhainisteora trasdula a iniúchadh sa mhéid go mbaineann siad leis na seirbhísí a sholáthraítear do NPRF
- trí idirghníomhú leanúnach leis an mbainisteoir trasdula agus le coimeadaí domhanda NPRF sna laethanta roimh an trasdul agus le linn an trasdula, agus
- trí athbhreithniú cuimsitheach a dhéanamh ar thorthaí iarthrasdula.

4.46 Tá sé de cheangal ar bhainisteoirí trasdula trasdulta a chur i gcrích i gcomhréir le creat-chomhaontuithe le NTMA lena n-áirítear ceanglas maidir le beartais i ndáil le trádáil, dea-fheidhmiú agus coimhlíntí leasa a dhaingniú ar bhonn bliantúil agus maidir le daingniú a thabhairt á rá nár tharla aon sárúithe ábhartha ar na beartais sin. Ós rud é gur tharla trasdulta go minic, fuarthas an daingniú sin, le fírinne, tráth gach comórtais tairisceana nuair a dhaingnigh bainisteoir trasdula ina fhreagra ar an tairiscint nár tharla aon athrú ábhartha dochrach ar a mhúnla gnó, ar a tháirge nó ar a chumas bainistithe trasdula, ar fheidhmíocht bhainistíochta trasdula, ar na daoine is tábhachtaí den fhoireann, ar chórais ná ar chaighdeáin oibríochta.

4.47 Is é atá sa ghnáthchleachtas margaidh ná go ndéantar feidhmíocht bainisteoirí trasdula a thomhas de réir thoradh an easnamh maidir le cur i bhfeidhm i gcás gach trasdula ar leith (féach Fíor 4.8). Déanann NTMA athbhreithniú ar na praghsanna a thuairiscíonn na bainisteoirí trasdula ina gcuid tuarascálacha ar easnamh maidir le cur i bhfeidhm agus díritear go háirithe ar mhínithe a thugtar i ndáil le hathruithe san easnamh maidir le cur i bhfeidhm i gcomparáid leis an meastachán réamhthrádála agus leis an diall caighdeánach réamhthrádála. Luaigh NTMA gur mheas SSBE, roimh an trasdul, gurb é a bheadh san easnamh maidir le cur i bhfeidhm ná figiúr thart ar 35 bhonnphointe (0.35%) agus go mbeadh diall caighdeánach ± 73 bhonnphointe (0.73%) ann, rud a thug le tuiscint go mbeadh 'gnáth'-thoradh laistigh de raon ina mbeadh gnóchan 38 mbonnphointe agus costas 108 mbonnphointe. Ba é a bhí san easnamh maidir le cur i bhfeidhm a tuairiscíodh ná 20 bonnphointe. Bhí na coimisiúin bhreise a muirearaíodh comhionann le 7 mbonnphointe, rud a chiallaíonn gurb é ba cheart a bheith ann mar easnamh maidir le cur i bhfeidhm ná 13 bhonnphointe. Ní raibh na coimisiúin bhreise a muirearaíodh (0.07%) ábhartha i dtaca le toradh foriomlán airgeadais an trasdula a bhí faoi bhun an mheastacháin réamhthrádála agus a bhí píosa maith laistigh den inathraitheacht a d'fhéadfadh a bheith ann i 'ngnáth'-chúinsí margaidh.

Gníomhartha atá Beartaithe

4.48 Luaigh NTMA go bhfuil sé ag beartú bearta breise a dhéanamh chun maolú a dhéanamh ar rioscaí a bhaineann go sonrach le gníomhaíochtaí de chineál atá cosúil leo sin a bhí ann maidir le trasdul uimhir 14.

- Féachfaidh NTMA le feabhas a chur ar infheictheacht trádálacha gníomhaireachta trasdula thar ceann an Chiste chun a chinntiú go ndéanfaí aon iarrachtaí ar ionramháil praghsanna a aimsiú sa phróiseas réitigh. Chuige sin, in ionad trádálacha gníomhaireachta a bheith á réiteach trí chuntas bróicéara de chuid an bhainisteora trasdula, réiteofaí iad go díreach leis an gcontrapháirtí margaidh tríú páirtí. Trí shocrú den sórt sin, chuirfí ar chumas choimeadaí domhanda an Chiste praghas na trádála a mheaitseáil go díreach leis an gcontrapháirtí margaidh agus, dá bhrí sin, chuirfí cosc ar aon athrú míchuí ar shonraí trádphraghais laistigh d'eagraíocht an bhainisteora trasdula.

- Maidir le trasdulta measartha mór, i gcás ina meastar go mbeadh sé cost-éifeachtach déanamh amhlaidh agus i gcás nach bhfuil aon mhodh réasúnach malartach ann chun deimhniú a fháil a ndáil le trádphraghsanna agus le muirir choimisiúin, fostóidh NTMA iniúchóir inmheánach an Chiste chun leabhair an bhainisteora a iniúchadh de réir mar a bhaineann siad le trasdul NPRF.
- Féachfaidh NTMA, más indéanta agus más praiticiúil, le forbairt caighdeán agus cleachtas feabhsaithe margaidh a chur chun cinn sa tionscal bainistíochta trasdula agus é mar chuspóir dó sin ná feabhas a chur ar na leibhéil trédhearcachta, ar bhailíochtú idirbheart tríú páirtí agus ar fhormhaoirseacht i gcoitinne.

An riosca go ndéanfaidh Bainisteoirí Infheistíochta muirir mhíchearta a ghearradh

4.49 Déanann bainisteoirí trasdula trádálacha aon uaire mórsála thar ceann NPRF ach, os a choinne sin, tá freagracht ar bhainisteoirí infheistíochta as trádálacha ar bhonn leanúnach le linn dóibh bainistíocht a dhéanamh ar shainorduithe infheistíochta thar ceann NPRF.

4.50 I dtaca leis an riosca go dtarlóidh muirir neamhúdaraith, thug NTMA suntas do roinnt pointí a bhaineann le rialú bainisteoirí infheistíochta:

- Maidir le trádálacha a dhéanann bainisteoirí infheistíochta, cuirtear in iúl don choimeádaí domhanda iad agus réitíonn siad iad go díreach le bróicéir tríú páirtí. Tá sé sin éagsúil leis an ngnáthchleachtas margaidh maidir le bainistiú trasdula.
- Déantar na praghsanna go léir a bhaineann bainisteoirí infheistíochta amach a chur faoi bhráid gnólacht neamhspleách tríú páirtí a dhéanann faireachán agus anailís ar ghníomhaíocht trádála agus é ag féachaint le haon chásanna a shainaithint ar cásanna iad nár baineadh dea-fheidhmiú amach ina leith. Tuairiscíonn an gnólacht neamhspleách do NTMA gach ráithe agus sainaitníonn sé aon chásanna ina léiríonn a anailís go bhféadfadh sé nár baineadh amach dea-fheidhmiú ina leith nó inar dealraitheach costais arda bhróicéireachta a bheith ann.
- Ní mór do gach bainisteoir infheistíochta ráitis ráithiúla óna roinn comhlíontachta a sholáthar á rá gur chomhlíon sé téarmaí a chomhaontaithe bainistithe infheistíochta agus ní mór dó freisin tuarascáil a sholáthar gach bliain ó iniúchóir seachtrach ar tuarascáil í ina dtugtar tuairisc ar an timpeallacht rialaithe a bhaineann le seirbhísí bainistithe infheistíochta lena n-áirítear ord trádála agus próisis feidhmithe. Déantar na rialuithe feidhmithe trádála a iniúchadh chun deimhniú réasúnach a sholáthar go ndéantar idirbhearta a údarú, a fheidhmiú agus a leithroinnt go cuí ar mhodh tráthúil cruinn. Tá cleachtas margaidh forbartha anois go pointe a fhágann go bhfuil tuarascálacha iniúchára sheachtraigh den sórt sin ar fáil go measartha forleathan i leith bainisteoirí infheistíochta ach, ag an am céanna, nach soláthraítear iad i gcoitinne i leith bainisteoirí trasdula.

Forléargas ón bPríomhfheidhmeannach

4.51 Tá sé ráite ag Príomhfheidhmeannach NTMA gur próiseas casta airgeadais é an bhainistíocht trasdula a bhfuil saineolas suntasach ar thrádáil agus ar mhargaí ag teastáil ina leith chomh maith le cumais teicneolaíochta agus bainistíochta tionscadail chun méideanna an-mhór idirbhearta urrús a chomhordú agus a fheidhmiú. Léirigh an Príomhfheidhmeannach go bhfuair NPRF tairbhe shuntasach ón bpainéal bainisteoirí trasdula agus, go háirithe, gur éascaigh úsáid na mbainisteoirí trasdula leachtú a dhéanamh ar chion an-substaintiúil sócmhainní ar chostas íseal agus gan tionchar rómhór a imirt ar an margadh, rud a rinneadh chun a chur faoi deara go mbeadh suim €20 billiún de shócmhainní an Chiste ar fail lena n-infheistiú in BAÉ agus i mBanc na hÉireann de réir mar a ordáíodh. Bainistíonn NTMA na rioscaí a éiríonn trí shocruithe láidre conartha a dhéanamh le heagraíochtaí rialáilte de chineál mórsála substaintiúil agus idirghníomhú leanúnach leis an mbainisteoir trasdula roimh an trasdul, le linn an trasdula agus tar éis an trasdula.

- 4.52** Bíonn NTMA ag súil leis na caighdeáin is airde ionracais ar thaobh na ngnólachtaí a fhostaíonn sé agus measann sé nach inghlactha ar chor ar bith eispéireas an Chiste i ndáil le trasdul uimhir 14.
- 4.53** Sa chás seo, ní raibh na leasuithe a cuireadh i bhfeidhm go míchuí maidir le sonraí trádála infheicthe riamh do NTMA ná don choimeádaí domhanda. Ba dhealraitheach freisin nár sainaitníodh iad trí rialuithe nó nósanna imeachta inmheánacha SSBE ná trína chuid feidhmeanna iniúchóireachta nó comhlíontachta. Tuigeann NTMA gur aimsíodh an rómhuirearú mar go raibh cliant Ríochta Aontaithe de chuid SSBE in ann a shainaitheint nach raibh an praghas díola a thuairiscigh an margadh i leith trádálacha sonracha in urrúis ‘inrianaithe’ ag freagairt don phraghas a thuairiscigh SSBE dó.⁷ Ní raibh aon chuid de na sócmhainní a shealbhaigh NPRF ‘inrianaithe’ agus ní fhéadfadh NTMA an teicnócht sin a úsáid chun na praghsanna cearta trádála a aimsiú.
- 4.54** Tá aisíocaíocht tugtha go pras ag SSBE do NPRF i leith thrasdul uimhir 14 agus tá socruithe curtha i bhfeidhm aige, nó tá sé aontaithe aige socruithe a chur i bhfeidhm, chun bailíochtú neamhspleách a sholáthar maidir leis na méideanna a aisíocadh. I bhfianaise na taithí a fuarthas i ndáil le trasdul uimhir 14, chinn NTMA athbhreithniú eile a dhéanamh ar thrasdulta a rinne SSBE roimhe sin do NPRF. Mar thoradh ar an athbhreithniú sin, sainaitníodh saincheist amháin eile mar atá leagtha amach i mír 4.42 thuas agus tá pléite ar siúl fós faoin ábhar sin.
- 4.55** Le linn athbhreithniú a dhéanamh ar na saincheisteanna a tháinig chun cinn i leith thrasdul uimhir 14, shainaithin NTMA bearta áirithe a bheartaíonn sé a dhéanamh mar atá leagtha amach ar shlí níos mionsonraithe i mír 4.48 thuas.

Conclúidí agus Moltaí – Íocaíochtaí as Seirbhísí Bainisteora Trasdula

- 4.56** I rith na bliana 2011, leachtaigh NPRF sócmhainní chun íoc as a ghealltanais €10 billiún a sholáthar faoi Chlár Tacaíochta Airgeadais AE/CAI d’Éirinn. Mar chuid den phróiseas sin, leachtaigh SSBE luach €4.7 billiún de shócmhainní a leachtú ar tháille bhainistíochta €698,000. Ach chuir SSBE coimisiún €2.6 milliún i bhfeidhm freisin ar coimisiún é nach raibh aon chomhaontú conartha ann ina leith agus thuill sé brabúis €0.6 milliún freisin ar dhíol shealbhaíocht NPRF i gciste innéacs le linn gníomhú mar phríomhaí ach gan glacadh le haon riosca cailteanais.
- 4.57** Tá aisíocaíocht tugtha ag SSBE do NPRF i leith na gcoimisiún neamhúdairithe agus phríomhshuim na mbrabús trádála.
- 4.58** Cé gurbh ionann na muirir bhreise agus céatadán beag de na sócmhainní a dhíol SSBE thar ceann NPRF (0.07%), ba é ab éifeacht leo ná méadú a dhéanamh ar an méid a thuill SSBE go suim os cionn 5.5 oiread na táille conartha.
- 4.59** Rinne NTMA athbhreithniú iar-thrasdula a bhí ceaptha chun deimhniú a fháil á rá go raibh toradh an trasdula laistigh de na meastacháin réamh-thrasdula ina leith. Bhí torthaí an athbhreithnithe iar-thrasdula sásúil agus bhí siad laistigh den raon a rabhtas ag súil leis. Ach cé gur bonn fóna é easnamh maidir le cur i bhfeidhm chun binsemharcáil agus measúnú a dhéanamh ar fheidhmíocht trasdulta, tá ceisteanna ann faoina íogaireacht maidir le seiceáil a dhéanamh faoi chostais choimisiúin. D’fhéadfadh sé tarlú nach ionann brath ar rialuithe inmheánacha soláthróirí seirbhíse rialáilte agus cosc a chur ar chur i bhfeidhm coimisiún neamhúdairithe ná ar bhrabús a fháil ó dhíuscairt shealbhaíochtaí NPRF ná nithe den sórt sin a aimsiú.

⁷ Bhí urrúis áirithe a thrádáil an cliant ina mbannaí SA ‘inrianaithe’ – i gcás inarb é atá sa chaighdeán margaidh ná go ndéantar tuairisciú poiblí faoi mhionsonraí ar fad na dtrádálacha ar leithligh.

4.60 Is ceart do NTMA na bearta a chur i bhfeidhm atá beartaithe aige chun maolú a dhéanamh ar na rioscaí go ndéanfaidh bainisteoirí rómhuirearú. De bhreis air sin, moltar an méid seo a leanas:

Moladh 4.1: Cé go bhfuil aird á tabhairt ar an togra chun ráitis chomhlíontachta iar-thrasdula a fháil ó bhainisteoirí trasdula, is ceart do NTMA breithniú a dhéanamh i dtaobh na praghsanna a bhaineann bainisteoirí trasdula a thíolacadh, ar bhonn samplaí randamacha b'fhéidir, do ghnólacht neamhspleách tríú páirtí chun athbhreithniú agus tuairisciú a dhéanamh ar aon chásanna inar dealraitheach nár baineadh amach dea-fheidhmiú nó inar dealraitheach costais arda bhróicéireachta a bheith ann.

Freagra an Phríomhfheidhmeannaigh: Breithneoidh NTMA an moladh seo. I gcomhthéacs na saincheisteanna sonracha a éiríonn maidir le trasdul uimhir 14, áfach, creideann NTMA gurbh éifeachtaí athrú a dhéanamh ar struchtúr oibríochtúil trasdulta, mar a thuairiscítear thuas, ionas go ndéanann coimeádaí domhanda an Chiste trádálacha trasdula a mheaitseáil go díreach leis an gcontrapháirtí tríú páirtí.

Moladh 4.2: Athbhreithniú a dhéanamh i dtaobh an ceart téarmaí maidir le pionóis a bheith san áireamh i gconarthaí ar pionóis iad a bheadh iníoctha le NPRF, de bhreis ar chúiteamh a thabhairt do NPRF i leith cailteanas, in imthosca ina mainníonn bainisteoir oibleagáid ábharach conartha a chomhlíonadh.

Freagra an Phríomhfheidhmeannaigh: Déanfaidh NTMA athbhreithniú den sórt sin. Léiríonn an réamhchomhairle dhlíthiúil atá faighte againn go bhfuil an pointe sin clúdaithe le teidlíocht an Chiste chun damáistí a fháil faoi chreat-chomhaontuithe láithreacha le bainisteoirí trasdula, agus go bhfuil sé clúdaithe le prionsabail ghinearálta an dlí conartha freisin, agus go bhféadfadh sé, maidir le forchur pionós atá ann mar chuid de chonarthaí, ar pionóis iad atá níos mó go suntasach ná na cailteanais (agus arb é is príomhchuspóir dóibh ná páirtí a chur ó chonradh a sháru), nach mbeadh sé sin infhorfheidhmithe ag na cúirteanna.

Moladh 4.3: D'ainneoin go bhféadfadh sé nach bhfuil oibleagáid dhlíthiúil air nithe áirithe a thuairisciú d'údaráis rialála, is ceart don Choimisiún, mar ábhar beartais, i gcásanna ina bhfuil drochamhras ann gur mainníodh gnó a sheoladh go cuí ar thaobh gnólachta atá ar fostú aige, cásanna den sórt sin a thuairisciú go pras do na húdaráis rialála iomchuí le go mbreithneodh na húdaráis sin na nithe sin.

Freagra an Phríomhfheidhmeannaigh: Glacann NTMA leis an moladh seo. Is ceart a lua go ndearna an Coimisiún an t-ábhar seo a thuairisciú don rialtóir iomchuí cé nach raibh aon oibleagáid dhlíthiúil ann.

Moladh 4.4: Is ceart do NTMA athbhreithniú a dhéanamh ar a úsáidí atá an t-easnamh maidir le cur i bhfeidhm mar phríomhthomhas feidhmíochta agus mar sheiceáil rialúcháin i ndáil le costais trasdulta.

Freagra an Phríomhfheidhmeannaigh: Is é an t-easnamh maidir le cur i bhfeidhm an caighdeán margaidh i ndáil le measúnú a dhéanamh ar fheidhmíocht fhoriomlán trasdula. Maidir leis na saincheisteanna sonracha a tháinig chun cinn mar gheall ar thrasdul uimhir 14, déanfaidh NTMA na bearta a shainiú i mír 4.48 agus na bearta sin a éiríonn as aghaidh a thabhairt ar mholtaí an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste a chur i bhfeidhm.